

Varočnina za Ljubljansko pokrajino: letno 100 lir (za nozemstvo 110 lir), za 1/2 leta 50 lir, za 1/4 leta 25 lir, mesečno 9 lir. Telesna izdaja letno 50 lir. Plača in toži se v Ljubljani.

Časopis za trgovino, industrijo, obrt in denarništvo

Uredništvo: Ljubljana, Gregorčičeva ulica 23. Tel. 25-52. Uprava: Gregorčičeva ul. 27. Tel. 47-61. Rokopisov ne vračamo. — Račun pri poštni hranilnici v Ljubljani št. 11.953.

Izhaja vsak torek in petek

Liubliana, petek 12. novembra 1943

Preis - cena L 0'80

Naredba o dopolnitvi predpisov za porazdeljevanje tekstilnih izdelkov in oblačilnih predmetov

Sej pokrajinske uprave je izdal na podlagi člena I. naredbe o upravljanju Ljubljanske pokrajine dne 20. septembra 1943, Službeni list št. 273/86 iz 1943, v zvezi s členom 1. uredbe o pooblastitvi za izdajanje uredb o ureditvi novejega prometa, razdeljevanja in porabe vseh vrst blaga z dne 12. marca 1941, Službeni list št. 236/26 iz 1941, ter dopolnjujoč naredbo Visokega komisarja za Ljubljansko pokrajino o navodilih za racionalno prodajo tekstilnih izdelkov, oblačilnih predmetov in obutve z dne 8. novembra 1940, št. 144, Službeni list št. 512/90 iz 1941 in naredbo o novih predpisih za porazdeljevanje tekstilnih izdelkov in oblačilnih predmetov z dne 1. novembra 1942, št. 203, Službeni list št. 375/89 iz 1942, naslednjo naredbo:

Člen 1. — Z dnem objave te naredbe se prodaja vrhnje in poliklene obleke na točke oblačilnih nakaznic za moške, ženske, dečke in deklice razen malih otrok in novorojenčkov postavlja pod zaporo. Metrsko blago, potrebno za izdelavo takšnega oblačila, se prav tako postavlja pod zaporo.

Člen 2. — Zgora se nanaša na vsakovrstne tkanine iz volne, bombaža, celulozne volne ter mešane preje, sestavljene iz teh vrst preje, v teži od 101 grama navzgor.

Metrsko blago za izdelavo spodnjega oblačila, kakor tudi izdelana spodnja oblačila vsake vrste ne spadajo pod zaporo iz člena 1.

Člen 3. — Prodaja v prednjih določbah naštetega blaga pod zaporo je dovoljena samo na nabavnice, ki jih izdajajo okrajna glavarstva oziroma gospodarski urad mestne občine ljubljanske.

Člen 4. — Nabavnice se smejo izdati samo, če se ugotovi dejanska nujna potreba prosilca, in sicer proti oddaji točk oblačilne nakaznice v smislu doslej veljavnih predpisov.

Člen 5. — Prodajalci so dolžni voditi poseben seznam prevzetih, nabavnice.

Člen 6. — Prestopke določb te naredbe kaznujejo redna sodišča s kaznijo strogega zapora do 5 let in z denarno kaznijo do L. 300.000.—. Poleg tega sme sodišče izreči tudi zaplombo blaga in odvzem obrtne pravice začasno ali za vedno.

Pogojne kazni se ne izrekajo. Postopek je pospešen.

Člen 7. — Ta naredba stopi v veljavo z dnem objave v Službenem listu šefa pokrajinske uprave.

Ljubljana 8. novembra 1943.
Predsednik gen. Rupnik

Pojasnilo:
K tej naredbi bi pripomnili, da se smatrajo po mnenju pristojne oblasti kot vrhnja obleka oblačila kot v antitezi proti spodnji obleki.

Vrhnja obleka so torej: plašč, suknja, hlače, telovnik, kostimi itd., spodnja obleka pa vse perilo (torej srajce, spodnje hlače itd.). Kot pokliena obleka se smatrajo uniforme, delavske obleke, delavske preobleke itd.

Sprejemi v pokrajinski upravi
Pokrajinska uprava v Ljubljani razglasa:

Strankam je dostop v urade Po-

Dr. Anton Urbanc:

Pozavarovanje¹

Zdravega, trdnega in moderne- ga zavarovalstva si brez pozavarovanja ne moremo misliti. Zavarovanje sloni na strogi razdelitvi rizika. Le tako se doseže, skoraj bi rekel, matematična gotovost, da bo vsaka škoda ob nastopu zavarovalnega primera res krita in plačana. Zavarovalstvo je danes tako organizirano, da zavarovalni posel nikakor ni več spekulativni posel, ker je vsak še tako majhen riziko razdeljen in je tako podana gotovost.

Pozavarovanje služi v namen potrebne omejitve od prve zavarovalnice prevzetega rizika.

Razdelitev rizika je lahko primarna. Prevzeti riziko si zavarovalnica deli z drugo zavarovalnico, nastane sozavarovanje ali konzorcijalna udeležba. Riziko (zavarovalna vsota) znaša n. pr. 100 tisoč lir. Prva zavarovalnica — v tem primeru vodeča — odstopi štiri enake deleže po 20.000.— lir drugim zavarovalnicam, katere ji zopet od svojih poslov odstopijo tako zvano udeležbo zaradi kompenzacije; sebi pridržijo prva zavarovalnica ravno tako 20.000.— lir. V polici je kot zavarovatelj navedenih vseh pet zavarovalnic. Klavzula vodstva predvideva, da se plačuje premija le vodeči zavarovalnici, ki prevzame z ostalimi zavarovalnicami jamstvo, razdeljeno po višini udeležbe. Če so zavarovalnice vpisane kot pogodbenice v polici, je stopil zavarovavec z vsemi zavarovalnicami v pravni odnos. Morebitno tožbo mora zavarovavec vložiti proti vsem petim zavarovalnicam, proti vsaki za 1/5. Solidarno jamstvo zavarovalnic za celo zavarovalno vsoto ni podano.

Drugačna razdelitev rizika se izvrši s pozavarovanjem. Zavarovanje za zavarovalnico ni več tveganje posel in tudi ne sme biti, brž ko prevzame zavarovalnica veliko število medsebojno neodvisnih, enakih rizikov. Zavarovanje vseh hiš cele vasi po eni zavarovalnici bi bilo tvegano.

Primer: Sto v enem kraju stoječih hiš v vasi pomeni za zavarovalnico, ki sprejme vse te hiše sama v zavarovanje nevarno riziko, ki je po zakonih zavarovalne tehnike nedopusten in pripelje zavarovalnico lahko do propada, če nastane škoda.

Sto hiš, stoječih in zavarovanih na sto različnih mestih, pomeni zdrav riziko. Ni pričakovati, da bo istočasno na sto mestih gorelo. Riziko mora biti tedaj krajeno ločen, pa tudi to ne zadostuje. Zavarovalnica mora dati prevzeti riziko še v pozavarovanje. Zavarovano hišo s 100.0000 lir da zavarovalnica za 50% v pozavarovanje in nosi riziko za drugo polovico pozavarovalnica, kateri se dostopi sorazmerni del premije.

Pozavarovalnica dá svoj del rizika zopet v pozavarovanje, tako

da se riziko porazdeli najprej med zavarovalnicami v obliki sozavarovanja in nato še po pozavarovalnicah. Le pri taki razdelitvi rizikov je mogoče govoriti o matematični gotovosti, da ne nastane katastrofalna škoda, ki je zavarovalnica pri relativno skromnih sredstvih v razmerju z visokimi zavarovalnimi vsotami ne more kriti. Govorimo o takozvani atomizaciji rizika.

Pri zavarovanju čezoceanskega parnika je morda 100 zavarovalnic in pozavarovalnic na vsem svetu udeleženi; le tako je mogoče kriti velike rizike.

Višine škode se drže leto za leto v določenem okviru, ki se da naprej kolikor toliko zanesljivo preračunati; na možnosti take ocenitve bodočih škod sloni preračun premij, ki imajo kriti škodo in stroške. Končno mora za podjetje ostati dobiček.

Velja načelo: čim slabši riziko, tem večji del se dá v pozavarovanje, čim boljši riziko, tem manjši del se dá v pozavarovanje. Pozavarovalni posel je tipično mednarodni posel. Pozavarovalne družbe imajo samo veliki narodi (Nemčija, Italija, Anglija, Amerika) ali narodi, ki so pokazali vedno veliko smisla in veliko podjetnost v zavarovalnem poslu, kakor je to mala Švica, ki ima svetovno vodeči pozavarovalni zavod (Schweizerische Rückversicherungsgesellschaft, Zürich).

Domovina samostojnih pozavarovalnih družb je Nemčija. Neposreden povod za ustanovitev pozavarovalnic je dal veliki požar v Hamburgu l. 1842., ki pomeni temeljni datum v zgodovini pozavarovalstva. Katastrofalen požar je pomenil resen opomin za nemško zavarovalstvo, kako previdno je treba postopati pri razdelitvi rizikov in pridrževanju dopustne kvote na lastnem računu.

Pokazala se je nujna potreba za ustanovitev posebnih pozavarovalnih družb. Kot prva taka ustanova na široki bazi velja Kölnische

Rückversicherungs Gesellschaft iz l. 1846. Nemški vodeči in sploh največji svetovni pozavarovalni zavod je Münchner Rückversicherungsgesellschaft. Zanimivo je, da je Nemčija obvladala izvzemši morskó zavarovanje pred prvo svetovno vojno tako rekoč glavni del pozavarovalnega svetovnega trga. Leta 1930. je bilo na vsem svetu 156 pozavarovalnic, od teh jih je imela Nemčija 34, Anglija, Francija in Združene države ameriške po 16, mala Švica sedem, Bolgarija ima dve pozavarovalnici: družbi Balkan in Bolgarija, ki pa zaradi malega trga nista bili večjega pomena.

Javnoz. se za te važne pokrete ni zanimala. Novejša statistika (Wagenführ, Wirtschaftskunde des Versicherungswesens, 1938) našteva samo 37 pozavarovalnih družb, ker našteva res samo družbe svetovnega obsega; v Nemčiji 11, v mali Švici 4, v Združenih ameriških državah 9, v Franciji 4, na Danskem 5, v Angliji 3 in na Norveškem 1.

Nemške pozavarovalnice so pobrale v l. 1934. 40% vseh pozavarovalnih premij, mala Švica 25%. Italija se je šele v zadnjem času začela zanimati za pozavarovalni trg. V Pragi poznamo Prvo češko pozavarovalno banko, ki jo vodi naš rojak F. L. Tuma, znani mednarodni strokovnjak za pozavarovalstvo. Njegova temeljita razprava »Wirtschaftliche Theorie der Rückversicherung« 1932., je bila prevedena v razne jezike in velja v zavarovalnem svetu za odlično delo.

¹ Gl. v tej zvezi: Martelanc: Ze jugoslovanske pozavarovalnice (Slovenec 20. in 21. julija 1937 in Spomenico bivših jugoslovanskih zavarovalnic, ki je bila izročena ministru trgovine, ko je padla misel, da bi se ustanovila državna pozavarovalnica. Z obširnimi materialom se je skušalo dokazati, da taka ustanovitev ni na mestu po načelu: »Država ni zavarovatelj, niti pozavarovatelj, marveč samo nadziratelj« (Beograjski Lloyd, 28. decembra 1940).

Kakor smo že na kratko poročali, se je ob koncu oktobra sestala bolgarska najvišja gospodarska zbornica ter je s tem nova bolgarska vlada nedvomno, kakor piše »Donauzeitung«, naglasila svojo voljo, da uveljavi avtoritarni režim tudi v državnem vodstvu gospodarstva.

Z novim zborničnim redom se združujejo v l. 1894. ustanovljene trgovinske in industrijske zbornice ter v l. 1935. ustanovljene kmetijske zbornice v enotne okrožne gospodarske zbornice. Na čelu vseh teh zbornic je Najvišja gospodarska zbornica, kateri so podrejene okrožne zbornice. Najvišja zbornica in ena okrožna zbornica imata svoj sedež v Soliji, druge pa v drugih okrožnih mestih. Zbornice so pravne osebe javnega prava, niso pa avtonomne, temveč le izvršilni organi najvišje zbornice, kateri so neposredno podrejene. Najvišja zbornica pa je podrejena ministrskemu predsedniku. Se nadalje pa je organizacija bolgarskega vojnega gospodarstva v rokah komisariata za vojno gospodarstvo, ki izdaja svoje ukrepe v

najožjem sodelovanju z državnimi uradi.

V zvezi s to novo organizacijo je tudi komisariat za vojno gospodarstvo razširil svoje kompetence, da sedaj združuje najvišji komisar dr. Aladžov v svojih rokah vse važnejše gospodarske panoge. Tako sta mu bila pred kratkim podrejena tudi žitna izvozna direkcija in Glavni oskrbovalni komisariat, dva urada, ki sta bila prej podrejena trgovinskemu ministrstvu. Slednje more odslej izdajati le nekatere kazenske določbe, dočim je formalno najvišji urad za komisariat ministrski svet, ki mu daje svoja navodila. Žitna izvozna direkcija, ki deluje z uspehom že deset let, upravlja danes nad 60 življenjsko važnih blagovnih skupin monopolistično. Kupuje in razdeljuje ne samo žita, temveč dobavlja tudi druge deželne pridelke konsumnim organizacijam in izvoznikom, ureja cene in kreditira proizvajalce ter je tako ustvarila podlago za nedavno ustanovljeni najvišji komisariat za oskrbo. S podreditvijo obeh najvišjemu komisariatu za vojno gospodarstvo je

Avtoritarno vodstvo bolgarskega gospodarstva

Kako ostro se izvaja vodenje gospodarstva na Bolgarskem dokazujejo tri navedbe, ki so bile predložene vojno-gospodarskemu komisariatu v odobritev, s katerimi se določa: 1. vsi državni namesčenci Žitne izvozne direkcije, Komisariata za oskrbo in Vojno-gospodarskega komisariata morajo predložiti izjavo o svojem premoženju (kakor se je to zahtevalo pred dvema letoma v Romuniji). 2. V vseh državnih podjetjih se izdajo ukrepi proti birokratizmu ter se bo delovna doba nadzirala. 3. V odličnem oseblju Vojno-gospodarskega komisariata se morejo dati večja polnomočja, da se aktivnost teh uradov poveča.

Zanimiva so tudi bolgarska prizadevanja, da se odstranijo vsi oni elementi, ki bi hoteli imeti od vojnega gospodarstva samo dobičke in ki se hočejo izmuzniti od vsakega napora. Sedaj se bodo na Bolgarskem izdale podobne določbe, kakor jih vsebuje § 22. nemške naredbe o vojnem gospodarstvu, ki pravi, da nihče ne sme od vojne zaslužiti. Dejstvo, da se taki ukrepi izdajo tudi za najvišje urade, kaže, kako veliko važnost se pripisuje tem določbam. Tudi proti tihotapski trgovini so se izdale v zadnjem času ostre določbe in značilna je izjava bolgarskega trgovinskega ministra, da bo Bolgarska ohranila politiko stabilnih cen in da ne bo dopustila dvig cen, ki bi zahtevala povečanje obkora bankovcev, kar bi obremenilo bolgarske državne finance. Če bi bili dvigi cen vendarle potrebni, bi se smeli ti zvaliti samo v breme prekupčevalcev, a bi morale ostati potrošniške cene neizpremenjene.

V tem smislu se mora razumeti tudi izjava ministrskega predsednika Božileva ob njegovem imenovanju, da se namreč mora zboljšati položaj bolgarskega uradništva. Ta pomoč uradništvu pa se ne bo dala v zvišanju prejemkov, ker bi se potem moral zopet povečati obkora bankovcev, kar bi povzročilo znova dvig cen, temveč bodo dobili uradniki del svojih dohodkov v blagu. To se je v zadnjem času izkazalo kot dobro v Romuniji in v Turčiji. To široko upoštevanje težav, s katerimi se mora boriti bolgarski uradnik, je bilo predvsem potrebno iz razloga, ker je ustanovitev novih uradov za vodenje vojnega gospodarstva zahtevala povečanje uradniškega aparata in bi se ravno za te nove uradnike morale ustvariti boljši življenjski pogoji.

Z imenovanjem dr. Božileva za ministrskega predsednika, je prvič na Bolgarskem na vodilnem mestu v državi gospodarski človek, kar jasno kaže, kako velika važnost se polaga na to, da bi vse gospodarsko življenje potekalo brez trenj. Ker obdrži ministrski predsednik Božilev tudi finančno ministrstvo, je s tem dano jamstvo, da se bolgarska finančna politika ne bo spremenila. Še nadalje pa se bo gledalo na to, da se zajame odvišna kupna moč, kar je za nemoteno vodenje enotnega gospodarstva nujno potrebno.

odpravljena vsaka nevarnost birokratičnih nesporazumov in rivalitet.

Kako ostro se izvaja vodenje gospodarstva na Bolgarskem dokazujejo tri navedbe, ki so bile predložene vojno-gospodarskemu komisariatu v odobritev, s katerimi se določa: 1. vsi državni namesčenci Žitne izvozne direkcije, Komisariata za oskrbo in Vojno-gospodarskega komisariata morajo predložiti izjavo o svojem premoženju (kakor se je to zahtevalo pred dvema letoma v Romuniji). 2. V vseh državnih podjetjih se izdajo ukrepi proti birokratizmu ter se bo delovna doba nadzirala. 3. V odličnem oseblju Vojno-gospodarskega komisariata se morejo dati večja polnomočja, da se aktivnost teh uradov poveča.

Zanimiva so tudi bolgarska prizadevanja, da se odstranijo vsi oni elementi, ki bi hoteli imeti od vojnega gospodarstva samo dobičke in ki se hočejo izmuzniti od vsakega napora. Sedaj se bodo na Bolgarskem izdale podobne določbe, kakor jih vsebuje § 22. nemške naredbe o vojnem gospodarstvu, ki pravi, da nihče ne sme od vojne zaslužiti. Dejstvo, da se taki ukrepi izdajo tudi za najvišje urade, kaže, kako veliko važnost se pripisuje tem določbam. Tudi proti tihotapski trgovini so se izdale v zadnjem času ostre določbe in značilna je izjava bolgarskega trgovinskega ministra, da bo Bolgarska ohranila politiko stabilnih cen in da ne bo dopustila dvig cen, ki bi zahtevala povečanje obkora bankovcev, kar bi obremenilo bolgarske državne finance. Če bi bili dvigi cen vendarle potrebni, bi se smeli ti zvaliti samo v breme prekupčevalcev, a bi morale ostati potrošniške cene neizpremenjene.

V tem smislu se mora razumeti tudi izjava ministrskega predsednika Božileva ob njegovem imenovanju, da se namreč mora zboljšati položaj bolgarskega uradništva. Ta pomoč uradništvu pa se ne bo dala v zvišanju prejemkov, ker bi se potem moral zopet povečati obkora bankovcev, kar bi povzročilo znova dvig cen, temveč bodo dobili uradniki del svojih dohodkov v blagu. To se je v zadnjem času izkazalo kot dobro v Romuniji in v Turčiji. To široko upoštevanje težav, s katerimi se mora boriti bolgarski uradnik, je bilo predvsem potrebno iz razloga, ker je ustanovitev novih uradov za vodenje vojnega gospodarstva zahtevala povečanje uradniškega aparata in bi se ravno za te nove uradnike morale ustvariti boljši življenjski pogoji.

Z imenovanjem dr. Božileva za ministrskega predsednika, je prvič na Bolgarskem na vodilnem mestu v državi gospodarski človek, kar jasno kaže, kako velika važnost se polaga na to, da bi vse gospodarsko življenje potekalo brez trenj. Ker obdrži ministrski predsednik Božilev tudi finančno ministrstvo, je s tem dano jamstvo, da se bolgarska finančna politika ne bo spremenila. Še nadalje pa se bo gledalo na to, da se zajame odvišna kupna moč, kar je za nemoteno vodenje enotnega gospodarstva nujno potrebno.

Hrvatski industrijski svet se je sestel v Zagrebu na pobudo gospodarskega ministra Kabasa, ki je svetu tudi predsedoval. Svet je razpravljal v prvi vrsti o redni preskrbi industrije s surovinami in s premogom. Svet je poudaril potrebo ozkega sodelovanja države in gospodarstva.

Hrvatski industrijski svet se je sestel v Zagrebu na pobudo gospodarskega ministra Kabasa, ki je svetu tudi predsedoval. Svet je razpravljal v prvi vrsti o redni preskrbi industrije s surovinami in s premogom. Svet je poudaril potrebo ozkega sodelovanja države in gospodarstva.

Hrvatski industrijski svet se je sestel v Zagrebu na pobudo gospodarskega ministra Kabasa, ki je svetu tudi predsedoval. Svet je razpravljal v prvi vrsti o redni preskrbi industrije s surovinami in s premogom. Svet je poudaril potrebo ozkega sodelovanja države in gospodarstva.

Naredba o podaljšanju roka za zamenjavo poslovnih knjižic

Na podlagi člena I. naredbe o upravljanju Ljubljanske pokrajine z dne 20. septembra 1943, št. 4, Službeni list št. 273/86 iz 1943, je izdal šef pokrajinske uprave naslednjo naredbo:

Clen 1. — Izvedba določb člena 4. naredbe Visokega komisarja za Ljubljansko pokrajino z dne 4. aprila 1943, št. 47, Službeni list št. 123/36 iz 1943, glede obvezne zamenjave poslovnih knjižic za delavce in legitimacij za nameščence se do nadaljnje odredbe odloži.

Clen 2. — Ta naredba stopi v veljavo z dnem objave v Službenem listu šefa pokrajinske uprave.

Kriza v angleški premo-govni industriji

V angleški premogovni proizvodnji je postala razlika med potrošnjo in proizvodnjo v vojnih letih vedno večja. Številne debate zaradi zmanjšane premogovne proizvodnje kažejo, da povzroča nazadovanje te proizvodnje resne skrbi. Od angleškega parlamenta imenovani odbor, ki naj ugotovi vzroke nazadovanja proizvodnje, je v svojih predlogih zlasti zahteval namestitev novih delavcev. Po mnenju strokovnjakov delavske stranke bi se morala proizvodnja povečati za najmanj 12 odstotkov, da bi se krile potrebe vojne industrije in zagotovilo zadosti premoga za kurjavo. To bi pomenilo, da bi proizvodnja v zadnjem mirnem letu zadostovala. Izkušnja pa uči, da v sedanjih razmerah ni mogoče doseči te proizvodnje. Predlog, da bi se premogovniki podražili, ki ga je stavil minister za kurjavo Lloyd George, je ministrski predsednik Churchill odklonil, najbrže na pritisk Amerike. Delavska stranka je s tem doživela težak poraz.

JOS. L. ŠILIH SLOVENIA TRANSPORT LJUBLJANA

Zastopstva in korespondenti v vseh industrijskih in trgovskih centrih. — Redni vagonski in zbirni promet.

Prizadevanje za dvig turškega kmetijstva

Turško kmetijsko ministrstvo je objavilo te dni podatke o obdelanosti turške zemlje. Kdor ima pred očmi samo anatolsko stepo, je pač mislil, da je večina turške zemlje popolnoma neplodna. Podatki kmetijskega ministrstva pa jemljejo temu mnenju podlago, kajti po teh podatkih je od vse zemlje 13.75 % obdelane, 58.12 % je pašnikov in travnikov, 1.47 % zelenjadnih in sadnih vrtoč, 12.02 % gozdov in samo 14.64 odstotka je absolutno sterilne zemlje. Nekateri računajo tudi pašnike in travnike med stepo, kar pa je napačno, ker dajejo pašniki in travniki zlasti spomladi podlago za turško živinorejo. Z umetnim namakanjem ter osuševalnimi deli pa bi se moglo po navedbi turškega kmetijskega ministrstva pridobiti še mnogo obdelane zemlje. Če bi se pa tudi zboljšala obdelava zemlje, bi se mogel donos turške zemlje podvojiti. Turško kmetijstvo more torej v bodočnosti rešiti še velike naloge.

Predvsem se bo po načrtu kmetijskega ministrstva skušala povečati gojitev žita, ki je hrbenica kmetijske proizvodnje. Da pa se bo moglo intenzivno pridobivati žito, je treba v večji meri uporabljati kmetijske stroje. Kmetijsko ministrstvo je v ta namen razvilo sistematično propagando, da bi kmetovalci bolj uporabljali kmetijske stroje. Ta propaganda je tudi bila uspešna. Turška vlada je tudi poskrbela, da pridejo potrebni stroji v deželo. Še v petem vojnem letu je naročila mnogo kmetijskih strojev v inozemstvu. Pred

dnevi je prišlo iz Švice 300 traktorjev, nadaljnjih 600 pričakujejo iz Amerike. Nemčija je te dni dobavila Turčiji nič manj ko 12.000 plugov, ker se v centralni in vzhodni Anatoliji še zelo uporabljajo leseni plugi. Turška vlada je poleg tega sklenila, da bo pospeševala domačo izdelavo plugov in bran. V podjetjih turške prestolnice in v tovarni za lahke kmetijske stroje v Adapazarju bodo naprave s finančno pomočjo turške vlade tako povečane, da se bo moglo na leto izdelati 35.000 plugov. Tako bo kmalu zadnji leseni plug izginil iz Anatolije.

Po mnenju turških strokovnjakov pa se more doseči uspešna modernizacija turškega kmetijstva samo, če se dvigne strokovna obrazba turškega kmetovalca. Po pravici je dejal turški kmetijski minister, da sam uvoz kmetijskih strojev ne zadostuje, ker je treba kmetovalca tudi naučiti, da zna s temi stroji ravnati in jih koristno uporabljati. Treba je ustanoviti kmetijske šole in treba je doseči, da bodo otroci kmetovalcev obiskovali šole. Ustanavljanju podeželskih šol posveča zato tudi turška vlada v zadnjem času posebno pažnjo. Danes dokonča šolo od 200.000 otrok, ki vsako leto vstopijo v 1. razred, samo 90.000 otrok. Zakaj se tako veliko število otrok predčasno odtegne šoli, ni znano. Nekateri listi so mnenja, da je vzrok v velikih vpoklicih v vojsko. Če je to res, potem bi bil ta pojav samo začasen, dokler pač traja vojna. Če pa to ne bi bilo res, bi bil v nevarnosti ves reformni načrt turške vlade. Prosvetno ministrstvo zato razmišlja o ukrepih, ki bi bili potrebni, da se prepreči predčasna odtegnitev otrok šoli.

Denarništvo in zavarovalstvo

Število železnih varčevalcev v Nemčiji je naraslo v dveh letih na 4 milijone, ki prihranijo na mesec 70 do 80 milijonov mark. K železnemu varčevanju pa so pripuščeni samo delavci in nameščenci. Železno varčevanje je prosto vseh davkov in prispevkov za socialno zavarovanje. Obrestna mera je za vloge v železnem varčevanju določena na 3.25 odstotka ter je to največja obrestna mera v Nemčiji za hranilne vloge.

Uprava Srbske agrarne banke je bila razpuščena in imenovana nova, Srbska vlada namerava napraviti Priv. agrarno banko za finančno in kreditno centralo vseh srbskih zadrug.

Med Francijo in Italijo je bilo dogovorjeno, da velja v plačilnem prometu med obema državama obračunski tečaj 2 franka za eno liro.

Gospodarske vesti

Hrvatski gospodarski komisiariat, ki je bil doslej dodeljen hrvatskemu ministrstvu za gospodarstvo, je po novi ureditvi gospodarskih ministrstev dodeljen finančnemu ministrstvu.

Hrvatska vlada je racionirala potrošnjo kuhinjske soli. Vsaka oseba dobi na mesec pol kilograma soli.

S priključitvijo dalmatinskih krajev je dobila Hrvatska mnogo rodovitnega ozemlja, predvsem pa mnogo vinogradov in sadnih dreves. Od tega bo imela zlasti veliko korist hrvatska industrija likerjev. Dalmatinski kraji so tudi zelo bogati na zdravilnih zeliščih.

Nemška štirirazredna trgovinska šola se v kratkem otvori v Zemunu na pobudo nemške narodnostne skupine na Hrvatskem.

Agencija Stefani poroča: Dočim so bili v državah, ki so jih zasedli Angloamerikanci, obroki kruha znižani, sporoča sedaj radio Rim, da se bodo v ostali Italiji zvišali dnevní krušni obroki od 150 na 200 gramov.

V Visoki Tatri je bilo posvetovanje zaradi zboljšanja mednarodne-

ga potniškega prometa. Konferenca so se udeležili zastopniki železniških uprav Nemčije, Francije, Slovaške, Madžarske, Srbije, Hrvatske, Romunije, Švice in Danske. Sklenjeno je bilo, da se uvede v mednarodnih brzovlakov. Na pr. Dunaj—Bratislava se uvede motorni vlak, ki bo prevozil to progo 70 minutah.

Letos je sečnja v Nemčiji znatno povečana. Da se omogoči odvoz lesa iz gozdov, dobi kmet za prevoz 50 kubičnih metrov lesa 10% pribitka k enotni prevoznini, za prevoz 100 kubičnih metrov pa 15% pribitka.

Nemški prehranjevalni ministere je odredil splošno štetje živine v Nemčiji dne 3. decembra.

Število zaposlenega delavstva v Nemčiji se je kljub številnim vpoklicem v zadnjih 9 mesecih zvišalo za 2.150.000 oseb.

Španska proizvodnja sladkornega repa bo po zadnjih podatkih znašala letos 200 tisoč ton, dočim j lani znašala samo 69.000 ton. Lastniki sladkornih tovarn, ki so doslej plačevali sladkorno repo po 240 d 265 pezet za tono, so sedaj zelo optimistični. Menijo namreč, da b zaradi dobre letine kupčija s sladkorjem zopet prosta in da bodo zaradi tega cene narasle.

Brazilijska vlada je izvozila kave leta 1938. Še 17.2 milijona vreč, leta 1942. pa samo še 7.3 milijona. V prvih petih mesecih pa je padel izvoz kave še za en milijon vreč na 3.1 milijona. Amerikanci skušajo manjši prezev kave izravnati z višjimi cenami.

V Britanski Vzhodni Afriki in Tanganjiki, kjer se predvsem prideluje sisal-konoplja, je nastala lakota, kakršna je že enkrat zavladala pred 24 leti. Vzrok so pač izostanek običajnega deževja ter velike rekvizicije britanskih oblasti. Zaradi tega so nastale v plantazaj sisal-konoplje velike težave v priskrbi delavstva z živili, a tudi proizvajalni stroški so se zelo povečali. To seveda vpliva tudi škodljivo na donos konoplje. Vse to povzroča tembolj resne skrbi, ker že od spomladi 1942 primanjkuje strojev in tudi delovnih sil. Sisal-konoplja pa je sedaj glavno nadomestilo za mnilsko konopljo.

OKVIRJE izdeluje specialist KLEIN

Trgovina s čevlji Wagner - Šolar Pred škofijo

ŠPECIALNA TRGOVINA OTROŠKIH POTREBŠČIN

riciban

A. ENGELMAN
LJUBLJANA, Tavčarjeva 3

OPREME ZA NOVOROJENČKE * OTROŠKA KONFEKCIJA
PLAŠČKI * IGRAČE * ZIBELKE * POSTELJICE * VOZIČKI
DARILA ZA NOVOROJENČKE * PLETI * VOLNENA PREGRIJALA

že v 24 urah barva, plesira in kemično snaži obleke, klobuke itd. Skrobi in svetlolika srajce, ovratnike in manšete. Pere, suši, monga in lika domače perilo

tovarna JOS. REICH
Poljanski nasip 4-6, Šelenburgova 3
Telefon št. 22-72.

»ELBEO«

Krema za obraz — nočna in dnevna
Zobno milo
Rožno mleko za nego kože
Brilantine za lase
Parfumi in dišeče vode
Črtala za ustnice v vseh nijansah
»ELBEO«
vrhunski izdelki moderne kozmetike!

KVALITETNO POHIŠTVO

J. J. NAGLAS

USTANOVLJENA 1847

LJUBLJANA

PRIPOROČA SE TVRDKA

Jurčič S.

ŠPECERIJSKO IN KOLONIJALNO BLAGO

POKRAJINSKA DIREKCIJA POŠTE, TELEGRAFA IN TELEFONA LJUBLJANA

RAZPIS

Poštno ravnateljstvo v Ljubljani razpisuje dobavo

150 kg motvoza št. 2/0,

100 kg motvoza št. 3/3 in

150 kg preje 2 1/2.

Ponudi se lahko tudi najmanjša količina po 10 kg ene ali druge vrste. Ustne ponudbe sprejema komisija v sobi št. 43, Sv. Jakoba trg št. 2, ki je pooblaščen, da v ime direktorja pogodbo takoj sklene. Ponudbe se sprejemajo do 15. nov. t. l.

D. št. 10118/1943.

dne 5. novembra 1943.

Pokrajinska direkcija pošte in telegrafa v Ljubljani.

Ljubljana

umi

Gradišče

tovarna bonbonov in peciva

FELIX URBANC • MARIJIN TRG